

การลาดตระเวนในสงครามสนามเพลาะ

กษ

การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

มหาเสวกตรี

พระขรรค์บัณฑิตสิทธิเสรี (เซียง สว่างศ์)

ปีระกา พ.ศ. ๒๔๗๖

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

คำนำ

คุณหญิงเยี่ยม รามยัณชิตศัลยาศาสตร์ มาทวารอรรถกถา
จะพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยารามยัณชิตศัลยาศาสตร์
และได้นำคำแปลหนังสือการลาภตระเวนในสงครามสนามเพลาะ ซึ่ง
นาย ซี. เลเวกส์ แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และพระยารามยัณชิตแปล
เป็นภาษาไทยมาให้ช่วย คำแปลของพระยารามยัณชิตนี้ได้นำทุก
เกล้าทูลกระหม่อมถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทอด
พระเนตร ไต่ทรงพระกรุณาพระราชทานคำแนะนำให้แก้ไขในบางแห่ง
และพระราชทานคำอธิบายศัพท์ที่เกี่ยวข้องแก่ทหารให้พระยารามยัณชิตผู้
ไม่ใช่ทหารเข้าใจได้แจ่มแจ้ง อธิบายที่พระราชทานนั้นเป็นลายพระราช
หัตถ์ซึ่งคุณหญิงเยี่ยมได้นำมาให้ข้าพเจ้าช่วย

ข้าพเจ้าแนะนำคุณหญิงเยี่ยมว่า คำแปลของพระยารามยัณชิตผู้ถึง
อนิจกรรมนั้นควรพิมพ์แจกในงานศพคราวนี้ พร้อมทั้งคำแนะนำซึ่ง
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทาน ถ้าเห็นว่าเป็น
หนังสืออันน่าศึกษาค้นคว้าหรือหนังสือของผู้อื่นในเรื่องสงครามหรือทหาร ๗
ซึ่งแปลเรียบเรียงและพอจะเข้าด้วยกันได้ หนังสือเช่นนั้นมีอยู่สองสามเรื่อง
คุณหญิงเยี่ยมจะชอบเรื่องไหนก็ขอให้เลือกเอาเถิด ต่อมาอีกสองสามวัน
คุณหญิงเยี่ยมกลับมาแจ้งว่าชอบเรื่องการค้าทางทะเล ในเวลาสงคราม ซึ่ง
ข้าพเจ้าได้แต่งไว้ ข้าพเจ้าอนุญาติด้วยความยินดี เหตุที่ช่วยร่วมราชการ
กันข้างคราวและคุ้นเคยกันมาจนบัดนี้อายุแห่งผู้ถึงอนิจกรรม

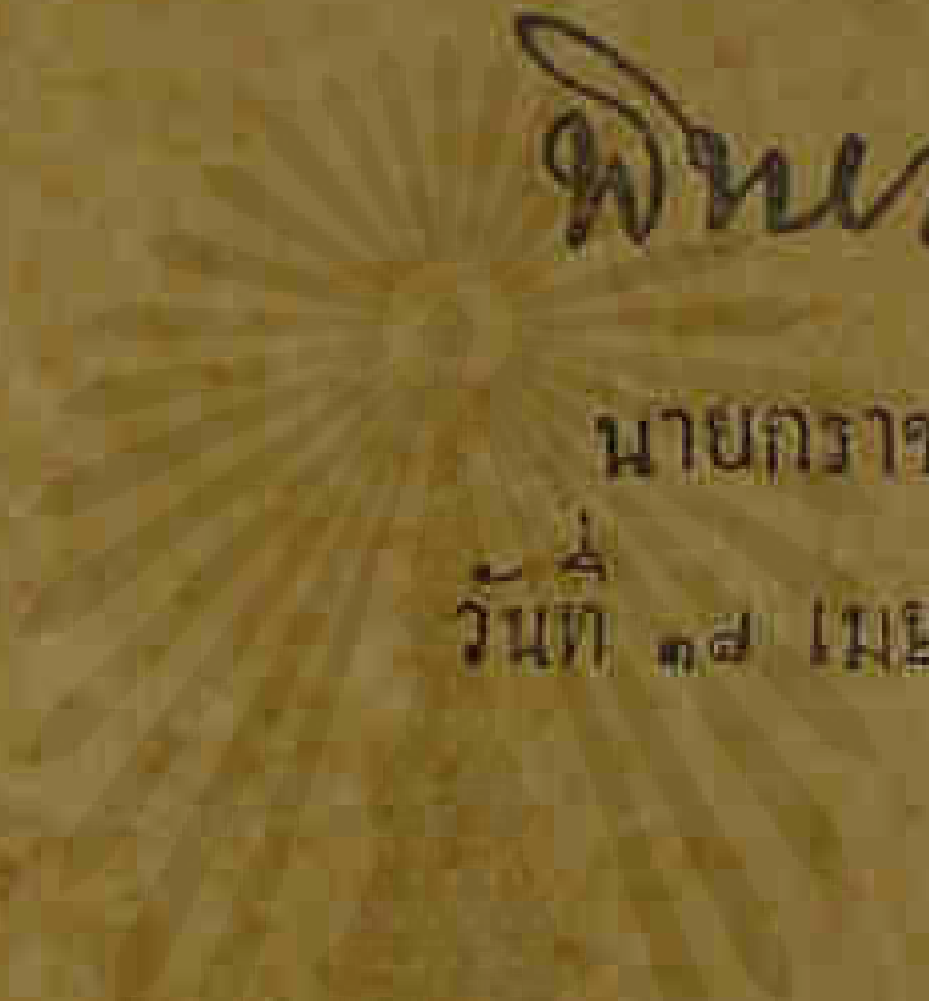
๒

อนึ่ง ในการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ เราภาพได้ส่งประวัติย่อของสิ่งถึง
อนึ่งกรรมมาขอให้พิมพ์ไว้เป็นที่ระลึกด้วย จึงได้พิมพ์ไว้ที่ค้ำนำนี้ไป

พินธุวาท

นายกราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๓๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

พระยามาฆบัตตเสนาบดี (เซียง สว่างค์)

พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๔๗๕

ประวัติตั้งเขป

มหาเสวกตรี พระยารามบัณฑิตสิทธิเศรษฐี (เซียง สวงค์)
กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มหาเสวกตรี พระยารามบัณฑิตสิทธิเศรษฐี (เซียง สวงค์)
ท.ช., ท.ม. เสวกตรีกรมมหาดเล็ก ขุนพระวิบูลย์นพาศย์ (ไชว
คินฮอ สวงค์) เกิดวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ เข้ารับราชการ
เป็นเสมียนกรมรถไฟหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นเสมียน
ล่ามกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นพนักงานล่าม พ.ศ. ๒๔๕๔
สำเร็จวิชาจากกฎหมายชั้นเนติบัณฑิตสยาม พ.ศ. ๒๔๕๗ ทำการตำแหน่ง
เจ้ากรมกองทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วเป็นเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ผู้สม
ตรลาย และได้รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เป็นหลวงราม
บัญชา พ.ศ. ๒๔๕๘ รับพระราชทานยศเป็นรองอำมาตย์เอก พ.ศ. ๒๔๖๒
เป็นเจ้ากรมกองทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท และเลื่อนยศเป็นอำมาตย์ตรี
พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นอำมาตย์โท พระรามบัณฑิตสิทธิเศรษฐี พ.ศ. ๒๔๖๕
เป็นเจ้ากรมกรมรักษาทรัพย์ และเป็นอำมาตย์เอก พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็น
พระยาในนามเต็ม พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง พ.ศ. ๒๔๗๓
ย้ายมาเป็นผู้รั้งตำแหน่งอธิบดีกรมพระอาลักษณ์ เปลี่ยนยศเป็นเสวกเอก
อธิบดีกรมพระอาลักษณ์ แล้วเลื่อนยศเป็นมหาเสวกตรี พ.ศ. ๒๔๗๕
ออกจากราชการรับพระราชทานบำนาญ

มหาเสวกตรี พระยารามบัณฑิตสิทธิเศรษฐี บัวยเป็นโรคหัวใจ
ต้อคอ ถึงแก่กรรมวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ กำนวณอายุได้ ๔๕ ปี.

ศัพท์เวลา

๑. "No man's land" สหภาพภาษาเวลล์ หมายถึง ความ
ง่า ที่ "ข้างอ้อมระหว่าง" สหภาพภาษาเวลล์ ๒ ฝ่าย ซึ่งตั้ง
ประชิดกันเกินไป. ตามสหภาพรัฐประศาสน์ (political)
"No man's land" หมายถึง ความง่า ที่ "ระหว่าง" แอ่ง
แอ่งแอ่ง ซึ่งอยู่ติดกันที่ไม่ตกลงกันฝ่ายของใคร เช่น
ได้แต่เพียงแต่ที่ไว้เพื่อที่ "ไม่มีเจ้าของ". จานแนเอาศัพท์
นี้ ไปใช้ไทยเอาอย่างสหภาพรัฐประศาสน์, ซึ่งคือ แอ่ง
ศัพท์ "No man's land" ว่าง "ที่" ไม่มีเจ้าของ."

๒. "Cool-headed" = ใจเย็น, เข้มแข็งสติสัมปชัญญะ

๓. "Stout-hearted" = เข้มแข็ง "ใจเด็ด", คือไม่
กลัวอะไร.

๔. Agile = ล่องไหล

๕. "Picked Soldiers" คือทหารที่สรรพิเศษ
กองกานที่มีคุณสมบัติเหนือความรุดอีกกอง
สามัญ. จึงกล่าว "Picked Troops" ก็ได้.

๖. "Storm" หมายความว่า แล้งจ๋อจ๋อทำลึบเข้าหน้าเอา
ที่มัน, ตรงกับศัพท์ที่ "โศกโศก" หมายถึง "โศก" หรือ
"ปลิว".

๗. Farm = บ้านนา

๘. Ridge = สันเขา, . สัน ก็คือ ยอดเขาเอง แต่เพราะมีเขา
โอบล้อมสัน มีดงที่เรียกว่า สัน. ที่แหลม
หรือก้นดงก็เรียกว่า ยอด. แต่ไหนๆ ก็ต้องทำ
สันหรือยอดเขา และอยู่เหนือ แอ่ง.

๙. Sergeant = นายสิบเอก

๑๐. "Outflank" หมายความว่า "โอบข้าง", คือเดิน
กองอ้อมไปเข้าทางด้านข้าง ๆ ของฝ่ายอีก.

๑๑. Impudent = เลินเล่อ, ฝ้าว ปรมาท.
Prudent = อปรีชา. คำว่า "คนอบ" ทำเอาที่ลบ
ศัพท์อังกฤษก็ตรงกับ "โอบ", ฝ้าว "im-pudent
spirit", ฝ้าว "exuberant."

๑๖. "N.C.O." = "Non-Commissioned Officer"
 เป็นศัพท์อังกฤษที่เรียกทหารชั้นพลสิบ, พลจ
 พลจพลชั้นที่มีมีสัญญาบัตร. ถ้าเป็นชั้นสัญญา
 บัตรเรียกว่า "Commissioned Officers"; ทั้ง
 ในและนอกตำแหน่ง. พลจพลชั้นนอกตำแหน่งเรียก
 ว่า "On the Active List", กองหนุนเรียกว่า
 "On the Reserve", นอกตำแหน่งเรียกว่า
 "Retired". แต่สำหรับชื่อของพลจพลชั้น
 ใหม่ มีชื่อ "N.C.O." โดยหมายความถึง
 พลสิบ, ชื่อเรียกตามศัพท์ฝรั่งเศสว่า
 "Sous-Officier", เทียบกับชั้นเนมิศัพท์
 ว่า "Sergeant" (พลสิบเอก) และ "Corporal"
 (พลสิบโท). ถ้ากล่าวตามทฤษฎีอังกฤษ,
 "N.C.O." มักใช้เรียกแต่พลสิบเอก, โท, สาม, สี่, ห้า;
 ชื่อ "Sergeant-Major" (จ่าพลสิบ) มีบัตร
 (warrant), เขาเรียกว่า "warrant Officer".

๑๓. "On account of" และ "thanks to"
 เป็นศัพท์ที่หมายความอย่างเดียวกัน, อังกฤษ
 มักใช้สำนวนที่ "ไม่ในคำนี้" คำนี้.

๑๘. "Attack" ตามภาคทนาย ใช้แปลกันทั่ว "โจมตี"
สั่งให้ทำ "ประหารชีวิต" ใช้สั่งให้แปลกันว่า "Charge".

๑๙. Observe = สังเกต. Examine = พิเคราะห์.

๒๐. Enclose = ล้อม, คือ กั้นปิดรอบโดยรอบทั้ง
ที่ มีกำแพงล้อมรอบด้วยสิ่งอื่น ๆ

๒๑. Sergeant = นายสิบเอก. Corporal = นาย
สิบโท. ยศทนาย ตามภาคทนาย + ทนายทนาย
ยศต่อไปนี้ :-

- นายพลเอก = General
- นายพลโท = Lieutenant-General
- นายพลตรี = Major-General
- นายพลจัตวา = Brigadier-General
- นายพันเอก = Colonel
- นายพันโท = Lieutenant-Colonel
- นายพันตรี = Major (ยศยศเวียงเก่า
Commandant)
- นายร้อยเอก = Captain
- นายร้อยโท = Lieutenant

(๖)

ทนายร้อยตรี = Second Lieutenant, หรือ
Sub-Lieutenant (ฝรั่งเศส
Sous-Lieutenant.)

ทนายสิบ = Sergeant-Major (ฝรั่งเศส
Sous-Officier)

ทนายสิบเอก = Sergeant

ทนายสิบโท = Corporal

ทนายสิบตรี = Lance-Corporal.

๒๖. Redoubt = ป้อมปราการ (ภาษาทหาร)

๒๗. Ambuscade หรือ ambush = กองซุ่ม,
จากภาษา = Abattis.

๒๘

การลาดตระเวนในสงครามสนามเพลาะ

นาย ซี. เดเว็กส์ เรียบเรียง หลวงรามบัญญัติ (ช. สุวงศ์) ^(๑)

แปลเป็นภาษาไทย ตามคำร้องขอของหนังสือพิมพ์ไทย.

รามจิตติตรวจแก้

กิจการอันน่าพิศวงยิ่งอย่างหนึ่งแห่งมหาสงครามในยุโรปครั้งนี้ คือการทักองทัพทั้งสองฝ่ายต่างตั้งประจำหน้ากันอยู่ในเวลาช้านาน โดยมิได้ทำยุทธอกแก่กัน, ในสมัยเก่า เมื่อใดกองทัพหลวงทั้งสองฝ่ายยกเข้าประทะกัน ก็มักจะได้ทำการรบพุ่งกันเป็นธรรมดา และโดยมากมักจะ ได้ทำการยุทธอกกันจนแตกหัก ซึ่งเป็นผลให้โลกรุ่งศึกที่เคียด. ในสมัยนี้ กลับตรงกันข้าม. กองทัพทั้งสองฝ่ายได้ประจำหน้ากันในระยะใกล้ ๆ และเป็นอยู่อย่างนี้ถึง ๘ วัน และบางทีถึงเดือน, โดยมีได้รบกัน อย่างใหญ่ทั่วไป. มูลเหตุที่กระทำให้กองทัพต้องเปลี่ยรบยุทธอกเช่นนั้น เป็นของประจักษ์แจ้งอยู่แล้วไม่จำเป็นจะแสวงหาเหตุผล. ข้อควรระวังอยู่ แต่เพียงว่า, ในแนวรบข้างตอนหรือบางที่ตลอดทั้งแนว, ขาคู่ทั้งสอง ฝ่ายมักตั้งอยู่ในระยะใกล้ ชิดกันถึงหลาย ๆ วัน โดยมีได้ออกไปทำยุทธอก แก่กัน. แต่การเป็นอยู่อย่างนี้ พลรบจะได้อยู่ว่างเปล่าก็หามิได้.

แท้จริงต่างฝ่ายต้องระวังไม่ให้ข้าศึกรู้ว่าเวลาใดจะไม่ได้มีการ ท่อกรซึ่งกันและกัน, มีฉนวนขาคู่ก็จะถอยทหารไปเสียจากแนวรบที่

(๑) ต่อมาเป็นพระยารามบัณฑิต

ไม่มีการท้อถอยนั้น และเอาไปสมทบเข้าในแนวรบตอนอื่น, ซึ่งถ้ามี
 จำนวนมากกว่าอาจกระทำการสำเร็จความประสงค์ได้. นอกจากนี้ก็ต้อง
 ไม่ปล่อยให้ข้าศึกอยู่ตามสบายใจปราศจากความรบกวน, มิฉะนั้นข้าศึก
 ก็จะถือเอาโอกาสนี้เพื่อเสริมกำลังหรือแก้ ไขที่มั่นให้ดียิ่งขึ้น. ความ
 ประารถนาทั้งสองประการนี้ ย่างที่กกระทำให้เป็นผลสำเร็จได้ โดยที่อสู
 ร์กันด้วยการวางลูกกระเบิดใต้ดิน, และ โดยมากโดยการลาคกระเว
 ในการสงครามสนามเพลาะ กองลาคกระเวนี้จัดเป็น ๔ ประเภท
 สุกแต่ความมุ่งหมายที่จะให้กระทำการอันใด.

ประเภทที่ ๑ เรียกว่ากองลาคกระเวนกำบัง. คือมุ่งหมายให้เป็น
 ผู้คุ้มครองบังกันคนทำงานที่กำบังกระทำหน้าที่อยู่พื้นสนามเพลาะแนว
 หน้าออกไป, เพื่อไม่ให้ข้าศึกลอบเข้าโจมตีโดยไม่ทันตัว.

ประเภทที่ ๒ เรียกว่ากองลาคกระเวนคอยเหตุหรือกองลาคกระเว
 พังข่าว. ซึ่งมักก็ส่งออกไปเมื่อสนามเพลาะทั้งสองฝ่ายอยู่ในระยะห่าง
 ไกลกันมาก. เพื่อสอดแนมคว้ามี่เหตุการณ์อะไรข้างใน “ท้องที่ไม่มี
 เจ้าช่อง” (เป็นภาษาทหารใช้เรียกพื้นที่ว่างระหว่างสนามเพลาะสองฝ่าย
 ซึ่งตั้งประจันหน้ากันอยู่), เพื่อให้บอกข่าวมาได้เร็วกว่าและละเอียด
 กว่าทหารยามซึ่งประจำหน้าที่อยู่ในสนามเพลาะแนวหน้า; กองลาค
 กระเวนเหล่านี้เพียงแต่ไปนอนซุ่มอยู่ตามดิน ไกลจากแนวหน้า; อีก
 หนึ่งก็คอยเฝ้ายามที่วางลำหน้าแนวยามปกติออกไปนั่นเอง.

ประเภทที่ ๓ เรียกว่ากองลาคกระเวนสืบข่าว, ซึ่งใช้ไปสืบเอา
 เหตุการณ์ที่มุ่งหมายโดยจำเพาะเรื่อง; เช่นให้ไปสืบให้รู้ว่าที่มั่นแห่ง

หนึ่งข้าศึกได้เข้าตั้งอยู่ในเวลากลางคืนหรือไม่, หรือสยบลักษณะแห่ง
กิจการซึ่งได้ยืนยันว่าข้าศึกกระทำอยู่ ณ แห่งใดแห่ง ๑, หรือว่าข้าศึกจะ
ผลัดทหารในวันใด ฯลฯ

ประเภทที่ ๔ เรียกว่ากองลาดตระเวนโจมตี, ซึ่งรับคำสั่งให้ ไป
รบกวนแนวของข้าศึก, เพื่อยับยั้งเสวยมา หรือประหารข้าศึกในแนวหน้า
มิทันให้รู้ตัว, หรือทำลายเครื่องขีปนาวุธที่อยู่ไกลเกินระยะยิงใหญ่
และอื่น ๆ อีก.

เป็นที่เห็นได้ง่ายว่ากิจการของ กองลาดตระเวนที่อาจบันทึกผล
สำคัญได้เพียงใด, เพราะฉะนั้นกิจการแผนกนี้จึงต้องมอบหมายไว้แก่คน
ที่ฉลาดเฉลียวที่สุด. และโดยเหตุที่เป็นกิจการอันเต็มไปทั่วด้วยอันตราย.
ต้องกระทำในเวลากลางคืน และลงปลายมีการประทะกันโดยไม่รู้ตัว
และลงพันแทงกันด้วยอาวุธสั้น, จึงต้องใช้ผู้ที่มีใจเยือกเย็นและใจเด็ด.
อีกอย่างหนึ่ง เป็นกิจการที่ต้องตรากตรำมาก, ด้วยพลลาดตระเวน
ตามปกติจำต้องกลานไปตลอดทาง, และบางครั้งต้องพุ่มอยู่ในที่ ๆ
หาความสุมมิได้โดยทั้งหลาย ๆ ชั่วโมง. ไม่ต้องเลือกว่าคืนฟ้าอากาศ
เป็นประการใด จึงต้องใช้ชายฉกรรจ์ที่เป็นคนทั้งว่องไวและทนทาน.
รวมความว่า กิจการของกองลาดตระเวนเป็นงานที่มอบให้ไว้เฉพาะ
แก่นักรบผู้สรรพิเศษ. เรื่องราวข้อนี้เขียนอุทาหรณ์ (ฝ่ายฝรั่งเศส)
ให้เข้าใจวิธีการลาดตระเวนได้ คิดว่าอื่น,

มีเรื่องราวที่น่าสนใจกล่าวถึงกองลาดตระเวนทำยัง, เป็นเหตุการณ์
ที่มีแก๊งกองลาดตระเวนกองหนึ่งในหมู่บ้านแซร์ ภายหลังจากที่กอง
ทหารฝรั่งเศสได้เข้าปลดปล่อยของเยอรมันที่บ้านนาทของค, เมื่อวันที่ ๑๕
มิถุนายน ๑๙๔๗. ทหารรายกองร้อยหนึ่ง เขาได้ส่งออกไปชุกสนาม
เพลาระบนสันเขาอย่างอื่น ๆ ในระหว่างแนวขนานแห่งกองทัพทั้งสองฝ่าย
และห่างจากสนามเพลาระเยอรมัน ๒๐๐ หรือ ๓๐๐ หลา, ในที่ใกล้ ๆ ได้
วางทหารยามไว้ ๒-๓ คนเพื่อป้องกันผู้ทำงาน และหมู่ลาดตระเวน
คุ้มกรของหมู่บ้าน, มีนายสิบเอก ๓ พล ๕, ได้รับคำสั่งให้ยกออกไป
ข้างหน้าเพื่อคอยระวังฝ่ายเยอรมัน ซึ่งเขาจะลอบเข้าโจมตีพวกทำงานทาง
โตรกซอกเขาได้.

การได้เข้าไปตั้งภาค, คุ้มฝ่ายเยอรมันได้ยื่นเสียงรบกวนเสียง,
จึงส่งกองอย่างอื่น ๆ มาทางซอกเขาเพื่อสยบเหตุ และนำอีกกว่าเพื่อชดชวง
ด้วย ถ้าแม้ว่าสามารถจะชดชวงได้.

ฝ่ายนายสิบเอก, ครั้นได้ยื่นเสียงพวกเยอรมันกลานลงทางโตรก
ข้างซ้ายมือ และคิดว่าข้าศึกจะผ่านพ้นไปในทางไกลจากตน จนไม่
สามารถชดชวงไว้ทันทั่วทั้ง, จึงใช้พลทหารคน ๓ ให้กลับไปรายงาน
ต่อผู้บังคับบัญชาให้ทราบว่ามิถุนายนของทหารเยอรมันยกมา, แล้วคุมพลที่คง
อยู่ ๓ คนนั้นพยายามด้วย อากาศอันกล้าหาญที่จะชดชวงการเคิร์มาแห่ง
ทหารเยอรมันเหล่านั้นโดยวิธีทำการโอบข้าง และยกเข้าแข่งข้างทาง
ค้ำนอก นายสิบเอกผู้ทำการได้สัมประสงค์. คุ้มเหตุว่า ทหาร
เยอรมันเมื่อได้ ยื่นเสียงหมู่ลาดตระเวนกลานยกมาข้าง ๆ ก็เกรงจะถูก

ศึกษาจากกองใหญ่ของตน, จึงถอยกลับทันที และเลยถูกหมู่ลาด
ตระเวนฝรั่งเศสยิงก่อนให้ ไปเร็วขึ้นอีกด้วย

นายস্যเอกผู้หนึ่งว่า ไทกระทำการดูหน้าตาของตน คือขี้ของกิน
มิให้เกิดความเสียหาย มิให้คนทำงานฝ่ายตนหรือความแตกตั้นซึ่ง
อาจจะมิได้ ในหมู่คนทำงาน ไทถูกกระสุนปืนเยอรมัน ถ้าแม้ว่า
สามารถเข้ามาได้ถึงระยะใกล้พอ

เรื่องที่ระกล่าวคือไปนี้เป็นอุทาหรณ์ (ฝ่ายฝรั่งเศส) สำแดง
ประโยชน์ของกองลาดตระเวนฝั่งซ้าย เหตุใดเกิดขึ้นในแคว้นอารตัวส์
เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ ระหว่างซเซสกับเนอวิลลชงทวาลศ เป็น
ตำบลที่สนามเพลาะทั้งสองฝ่ายห่างกันประมาณ ๕๐๐ หลา

หมู่ลาดตระเวนฝั่งซ้ายหมู่หนึ่ง รัยคำสั่งออกไปทำการในแผ่นดิน
กลางนั้น ครั้นเวลาประมาณ ๒ ยาม ได้ยินเสียงทหารเยอรมัน
พวกหนึ่งชุกคั้น พอเคี้ยวเข้าไปข้างหน้าอีกหน่อย ก็ได้เห็นพลเยอรมัน
ประมาณ ๒๐๐ คน กำลังทำงานอยู่กลางแจ้ง พวกนั้นมีหลายคนที่
เดินเล็ดถึงกับตอกเสื่อชั้นนอกสี่เท้าออกกองไว้ เสื่อชั้นในชาวฝรั่งเศส
ให้เห็นทั่วไต้แต่ไกลแม้ในเวลามืด หมู่ลาดตระเวนฝรั่งเศสจึงสามารถ
สังเกตเห็นได้โดยทหารยามและกองลาดตระเวนฝ่ายเยอรมันไม่ทันรู้สึก
ความเล็ดถึงนั้นนำความมรดมมาสู่พวกเยอรมันด้วยกันเอง นายস্যเอก
ผู้นำหมู่ลาดตระเวนฝั่งซ้ายนี้ ได้สั่งข่าวไปถึงผู้บังคับบัญชาของตนทันที
ฝ่ายฝรั่งเศสจึงส่ง นายทหารชั้นประทวน ๑ นายคุมขนก ๑ กระบอก

ออกมาทำการ โดยเหตุที่กระทำการได้ในระยะไกล และอาศัยเหตุ
ที่เสื่อชาวของทหารเยอรมันเห็นดินคอยู่แล้ว การตั้งบนและตั้งคูนยบน
จึงสำเร็จได้อย่างเรียบร้อยและไม่กระเทือน ใสทซัคส์ก็กลัวกึ่งนี้ด้วย และ
ในทันใดก็ได้ยิงกรากไปทางทหารเยอรมัน โดยรวดเร็ว ทหารเยอรมัน
แตกคันวังหนีกันอลหม่านทั้งคนตายและบาดเจ็บไว้เป็นอันมาก

ถึงแม้ว่ากิจการในหน้าที่ลาดตระเวนฝั่งซ้าย ตามปกติไม่สู้มี
อันตรายก็จริง แต่บางครั้งข้างตรงาก็ต้องการความกล้าหาญจริงอยู่
บ้าง ก็จึงจะแสดงในเรื่อง (ฝ่ายฝรั่งเศส) ต่อไปนี้

แนวรบในแดนอาร์กอนมีแห่งหนึ่ง ที่สนามเพลาะของทั้งสองฝ่าย
ห่างกันประมาณ ๕๐ หลา และบนแผ่นดินกลางนั้นมีชายตวกซึ่งเต็มไปด้วย
หนเป็นกำหนัดหรือวิสัยที่ลาดตระเวนจะรุกฝ่าไปได้ในที่ไม่มีเจ้าของ
แห่งนั้น แต่ฝ่ายฝรั่งเศสสังเกตเห็นย้อลูกแตกย่อย ๓ ซึ่งอยู่ถัด
ออกมาจากหน้าสนามเพลาะของเยอรมันหน่อยเดียว แต่ลึบเนียนซัคส์
เพราะเห็นแห่งสนามเพลาะของซัคส์กันเองยังอยู่ ฝ่ายฝรั่งเศสได้ตก
ลงใจที่จะชกโมงทางใต้ดินไปยังที่หลุมนั้น และจะวางกำนังไฟที่
นั้น เขาได้กระทำตามความวิตกและทุก ๆ คืบก็ได้ออกทหารที่เข้าใจภาษา
เยอรมัน ๒-๓ คนให้คลานลอบคุดโมงไป โผล่ขึ้นที่หลุมลูกระเบิด คอย
ฟังทหารเยอรมันสนทนากันห่างจากตนประมาณ ๒-๓ ศอก จนสว่าง
จึงกลับ ใคร ๆ ย่อมจะสังเกตเห็นฐานะของผู้กระทำหน้าที่นี้ได้ เมื่อ
ใดคิดถึงว่า ถ้าเขาทำเสียงแม้แต่เพียงค้อย ๆ ก็อาจจะเป็นเหตุให้
ทหารยามเยอรมันรู้ และเมื่อซัคส์เห็นเขาแล้ว คงจะถูกฆ่าหรือ

จับเป็นขะเลย ไม่ทันระไค้กลานหนีมาลงอุโมงกลัยมาสนามเพลาะฝ่าย
 คน ท่านพึงรายนไค้พิสูจน์คนไค้เห็นคุณประโยชน์เป็นอันมาก คืไค้
 ทราบข่าวก่อนถึง ๒ ครั้ง ข้าศึกเตรียมตัวระโจมตี ไค้แจ้งข่าว
 ทันท่วงทีคัก จนฝ่ายฝรั่งเศสมีเวลาเตรียมตัวไวรบกัน และไค้ขับ
 ไค้ทหารเยอรมันแตกกลัยไปทั้ง ๒ ครั้ง

กองลาดตระเวนสืบข่าวกัยกองลาดตระเวนโจมตี กระทำหน้าท
 มีอันตรายมากที่สุดในกักรแห่งการลาดตระเวนทั้งปวง คัวัยกอง
 ลาดตระเวนจำพวกนี้ จำต้องเข้าประชิดคักต่อกับข้าศึก และโดย
 มากมักลงปลายคัวัยการต่อสู้จนถึงอาวุธสั้น เรื่องที่จะบรรยายต่อไป
 เป็นตัวอย่างไค้เห็นอันตรายซึ่งกองลาดตระเวน ๒ เหล่านี้คองต่อสู้

เรื่องที่ ๑ ทหารยามของกองร้อย กองหนึ่งซึ่งรักษาสนามเพลาะ
 หน้าเมืองตราฮอนในเค็ชณมีถุนายน ๒๕๕๑ ไค้สังเกตเห็นฝ่ายเยอรมัน
 วางทหารยามไว้แห่งใหม่ ห่างจากทหารยามคนสุดท้ายของฝ่ายฝรั่งเศส
 สัก ๒๐๐ หลา และคเห็มนว่าในเวลากลางคินฝ่ายเยอรมันไค้แอบ
 กระทำการอย่างหนึ่งในทคินสวนผัก ซึ่งมีกำแพงคิลาล้อม และ
 ซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างสนามเพลาะทั้งสอง ฝ่ายฝรั่งเศสจึงเห็นว่าควรส่ง
 ลาดตระเวนออกสืบสวนให้ทราบว่าเยอรมันวางยามไว้แห่งใดแน่ และ
 การงาน (ซึ่งไค้ยินเสียงกระทำในเวลากลางคินนั้น) ไค้กระทำใน
 ทสวนผักนั้นแน่หรือไคน

หมู่ลาคตระเวนมีนายสิบเอก ๑ นายสิบโท ๑ พลทหาร ๕ ยก
 ออกจากที่มั่นในเวลา ๒ ยามมืดสนิท ชั้นแรกค้นหาทางยามข้างฝ่าย
 เยอรมันได้สัมประสงค์ แล้วจึงกลานต่อไปที่สวนผัก ก็ได้ทราบว่า
 ทหารเยอรมันได้เข้ามายึดไว้แล้ว โดยมีคนง. และกำลังก่อสร้างขี้นม
 สนามหน้าแนวอย่างแข็งแรง แต่ทหารยามเยอรมันคงจะได้ยินเสียง
 ที่นำส่งสัยและบอกอาณาเขตคัสญญาชนหรืออย่างไร, พวกคนงานจึงหยุด
 พุดและหยุดงานทันที. นายสิบผู้ควบคุมหมู่ลาคตระเวนจึงตกลงใจว่า
 จะส่งขึงอยู่กยที่จนกว่าพวกเยอรมันลงมือทำงานอีก, จึงคอยถอยกลับ
 เพื่อเสียงคนงานจะได้กลยเสียงฝ่ายตน. แต่ต่อมาสักประเดี๋ยวก็ได้ยิน
 เสียงคนมาทางข้างหลัง. ไม่ต้องสงสัยเลย เสียงนั้นเป็นเสียงหมู่
 ลาคตระเวนเยอรมันออกไปทำการกำลังกลับมากองของตน, และด้วย
 เหตุฉะนั้นหมู่ลาคตระเวนฝรั่งเคสจึงตกอยู่ในที่ซึ่งอาจถูกทำร้ายได้ทั้งจาก
 ทางข้างหน้าและข้างหลังตน; แม้ที่เคยหวททหารเหล่านั้นยอมเตรียมพร้อม
 ที่จะต่อสู้จนตัวตาย, แต่ถ้าเขาทั้งหมดตายหรือถูกจับเป็นชะเลยเสียแล้ว
 ทางกองทัพก็จะไม่ได้ข่าว, และฝ่ายเยอรมันเมื่อมีความสงสัยเช่นนี้
 ก็จะวางกองขุมไว้ บ้างก็ไม่ให้ลาคตระเวนฝรั่งเคสมาค้อมมองใกล้ ๆ
 อีก, นายสิบเอกผู้ซึ่งพยายามพาพวกตนเลียง ออกให้พ้นทางที่
 ลาคตระเวนเยอรมันจะเคิร์กกลับ, และการทั้งนี้ก็ได้กระทำสำเร็จ, หมู่
 ลาคตระเวนเยอรมันเคิร์ผ่านเคียคพลทหารฝรั่งเคสคนหลัง ผู้ซึ่งนอน
 แฝงอยู่ในหญ้า แต่พวกเยอรมันที่ในสวนได้ ยินเสียงคนกลานเข้าไปอีก
 เกรงว่าคนจะถูกถอยทำร้าย จึงเขายืนยิงไปทางหมู่ลาคตระเวนเยอรมัน,

จนคนพวกนั้นต้องร้องตะโกนอย่างเคืองว่ายิ่งผิดทวี นายสิบเอกฝรั่งเศส
 ผู้ชาญฉลาดได้ ดยเอาโอกาสที่เกิเกิดเหตุยุ่งขึ้นนั้นเพื่อพาพวกตนหนีกลับ
 มายังแนวของตนโดยซำคักมิได้รู้ สักตัว ได้มาแจ้งเหตุการณ์ตามที่
 ได้รู้ ได้เห็น ในเรื่องที่ตงของเยอรมัน. หมี่ลาคตระเวนพวกนี้ต้องคลาน
 ไปเป็นหนทางประมาณ ๒๐ เส้น และต้องเสียเวลามากกว่า ๓ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๒ เกิดขึ้นในแนวขระวางชูเซสกับเนอวิลซึ่งที่วาสก
 ในเดือนกันยายน ๒๕๕๗

ผู้บังคับบัญชาฝ่ายฝรั่งเศสสงสัยว่าสนามเพลาะแห่งหนึ่งซึ่งทหาร
 เยอรมันเข้าตั้งอยู่ในเวลากลางคืนนั้น ในเวลากลางวันไม่มีใครรักษา,
 เพื่อทราบแน่ จึงต้องส่งลาคตระเวนข้าม "ที่ไม่มีเจ้าของ" ไปคุ้มค
 ในเวลากลางวันแสดก ๆ. ไม่ต้องช่วยกล่าวเลยว่ากิจการอันนั้นอันตราย
 อย่างที่สุด, เพราะไลน์ทหารเยอรมันจะไม่สังเกตเห็นพวกลาคตระเวน
 และไลน์ไม่ยิงเอา. จึงได้ประกาศเรียกผู้อาสา, และมีทหาร ๕ คน
 (จ่านายสิบ ๓ นาย สิบโท ๒) วิชาสาจะออกไป. พอทหารทั้ง ๕
 ออกไปพ้นสนามเพลาะฝ่ายคน ทหารเยอรมันก็เห็นเข้า และระคมยิงเร็ว
 ควดยับนเล็กอย่างที่ได้คาดคะเนไว้แล้ว. เป็นคราวเคราะห์ที่ ขนพนกิน
 หน้างอกรกเป็นพง, ช่วยให้ทหารนั้น ๆ ย่องจากหลุมกระสุนแตกแห่งนี้
 ไปแห่งนั้นโดยซำคักมิได้เห็นทวง่าย ๆ. เขาได้ ไปถึงสนามเพลาะ,
 ได้เห็นว่าไม่ได้ มีทหารรักษาอยู่กึ่งกลางทหมาย, และได้พักหนีกลับ
 ถูกยิงมาตลอดทางอย่างฮาไป. ไม่มีใครที่ยักเย็บสักคนเค็ชว, แต่

เสื้อผ้าของเขาปรุ่งเขียนรอยกระสุนปืนเลี้ยวทุก ๆ คนได้รีบกางแขนสงคราม
เป็นเครื่องประคองเกยรคยศ.

ก่อนจบคดีหมายเหตุการณ่ลาคกระเวณณระยั้ง. ซ้ำพเจ้าระเล้า
อีกเรื่องหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจการลาคกระเวณหาได้ปราศจาก
ความขยขันเสมอมิได้.

ในเดือนกันยายน ๒๕๕๗ โกล้ท่ายลขวัล-เส่อ-เปร์ทรี, หมู่
ลาคกระเวณฝรั่งเศสหมู่ ๓ ได้รบคำสั่งให้ออกไปในเวลากลางวันเพื่อ
สืบสวนว่า กองทหารเยอรมันได้เข้าตั้งใน โรงนาแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ใน
ระวางสนามเพลาะทั้งสองข้างหรือไม่. พอหมู่ลาคกระเวณโกล้ทระดงนา
ก็โศเห็นลาคกระเวณเยอรมันพวกหนึ่งกำลังจะเข้า ไปที่ โรงนาอันเหมือนกัน
ต่างฝ่ายต่างเห็นกัน และรีบการที่จะขังคยให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องถอยกลับ.
ทันใดนั้นม้เสียงปืนดังสนั่น แต่ทำให้กองลาคกระเวณทั้งสองฝ่ายลงมือ
สู้รบเขาเช่นเขาตายกันไม่. สกกรใหญ่ตัวหนึ่งเค็วออกมาจาก โรงนา,
ทหารทั้งสองฝ่ายต่างพยายามยิงสกกรนั้น, ประสงค์จะเอากลับไปแนว
ของตน และหวังว่าพวกตนจะได้ อมหน้าสำราญ. สกกรถูกขยันล้มลง
ตายแล้ว, ลาคกระเวณทั้งสองฝ่ายจึงเค็วการเข้าแย่งซึ่งเขาเป็นของตน
ฝรั่งเศสเค็วระหคกกว่าซึ่งเขาสกกรนั้นได้ และค่อไปนั้นไม่จำเป็นค้อง
กล่าวว่ ในการที่ลาคกระเวณฝรั่งเศสได้รบการค่อนรบอย่างเอ็กเกร็ก
ในเมื่อกลับไปถึงกองของตนนั้น, ก็หาใช้เพราะความยั้งคัที่ ได้นำข่าว
โรงนามารายงานอย่างเค็วไม่.

การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕

การค้าทางทะเลของชาติที่ทำสงครามนั้น ค้ครุยอมมุ่งร้ายอยู่เสมอ เพราะหวังตัดกำลังซึ่งกันและกัน ในพงศาวดารเมื่อชาติอังกฤษกับชาติฮอลันดารบกันนั้น ต่างชาติมุ่งหมายทำลายการค้าขายของศัตรูเป็นข้อใหญ่ ทพเรือทั้งสองฝ่ายมีกำลังพอต่อสู้กันได้ ต่างฝ่ายทำลายสมบัติของศัตรูลงไปได้เขื่อนอันมาก ส่วนสงครามซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ การทำลายสินค้าทางทะเลมิใช่ความมุ่งหมายในเบื้องต้น แต่ก็ไ้กระทำกันมาแล้วจนเต็มความสามารถทั้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งกำลังทัพเรือมากก็ไ้กวาดองค้าขายของศัตรูให้หมดไปจากทะเล อีกฝ่ายหนึ่งกำลังทัพเรือน้อยกว่าก็ทำร้ายเรือค้าขายของข้าศึกไ้แต่ตามทมิโอกาส ใช้เรือรบที่แล่นขนหลังนำอย่างทดำ ไ้หน้าอย่าง

การสงครามทุกครึ่ง ถ้าชาติที่ทำสงครามมีการค้าขายทางทะเลมากควรคำนึง ฝ่ายศัตรูก็ควรพยายามทุกทางที่จะชักมเขาเป็นประโยชน์ของตน หรือมีฉนวนทำลายเสียเพื่อทอนกำลังข้าศึก อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของก็ควรพยายามทุกทางที่จะชักมเขาไ้ให้ศัตรูทำลายการค้าขายของตนไ้ การค้าทางทะเลของชาติที่ทำศึกกันนี้ยังมีปริมาณและราคาแพง การทำลายไ้ก็ยิ่งเป็นประโยชน์แก่ศัตรูในทางทอนกำลังกัน ยกตัวอย่างเมืองอังกฤษมีการค้าทางทะเลมาก และอาศัยการค้าทาง

ทะเลเป็นเครื่องขังชีวิต ถ้าเยอรมันทำลายการกั้นนี้ได้ อังกฤษจะแพ้
 โดยเร็ว เพราะการค้าทางทะเลเป็นเหมือนเส้นโลหิตซึ่งบำรุงชีวิตของ
 ชาติ ส่วนชาติเยอรมันนั้นมั่งคั่งมากในการสงคราม แต่จะเป็นด้วย
 ภัยบ้านเมืองอยู่ในดินซึ่งใช้ทางบกได้ ก็ตาม หรือเป็นด้วยการค้าทาง
 ทะเลมิใช่เส้นโลหิตซึ่งบำรุงชีวิตก็ตาม เมื่อเสียการค้าทางทะเลไปแล้ว
 ก็หาสินค้าลงไม่ เหตุฉะนั้นกล่าวได้ว่าปริมาณและราคาแห่งสินค้าทาง
 ทะเลของชาติที่ทำการสงครามนั้น เป็นมาตรฐานสำหรับวัดความเพียรซึ่งฝ่าย
 ศัตรูคงจะใช้เพื่อทำลายกำลังชาติก็ แต่ปริมาณและราคาการค้าทาง
 ทะเลของชาติที่ทำการกั้นมิใช่มาตรฐานสำหรับวัดความเพียรซึ่งชาติที่เป็น
 เจ้าของการค้าจะต้องใช้เพื่อการคุ้มครองการค้าของตน มาตรฐานที่จะใช้
 วัดความเพียรนั้น คือกำลังทัพเรือของชาติ ถึงการค้าขายของชาติที่
 ทำสงครามจะมาก ถ้ากำลังชาติกั้นอยการรักษาก็ไม่คงรัดให้มากนัก
 ตัวอย่างที่จะกล่าวให้เห็นได้ คือเมื่ออังกฤษรบกับเยอรมัน การค้าของ
 อังกฤษมีทั่วโลก แต่ด้วยเหตุชาติเยอรมันมีกองทัพเรือ อังกฤษจึงไม่
 ต้องรักษาการค้าทั่วโลกนั้นเลย ส่วนในสงครามยุโรปนั้นกองทัพเรือ
 เยอรมันมีกำลังเข้มที่ ๒ อังกฤษ อังกฤษต้องใช้กำลังทัพเรือทั้งหมดใน
 การป้องกันการค้าของตนในทะเล และถ้าอังกฤษป้องกันการค้าทาง
 ทะเลอยู่ได้คราใด ครานั้นอังกฤษไม่ต้องเกรงศัตรูจะยกข้ามทะเลไป
 เข้ายบเกาะอังกฤษ เพราะเหตุว่าความเข้มใหญ่ในทะเลลงเรือค้าขาย
 ของคนเคียวได้ทั่วไปนั้น ย่อมเป็นเครื่องป้องกันให้ชาติกั้นทัพข้าม

ทะเลได้ ตกตัวนกแล้วตามสติและใช้พงศาวดารเป็นหลัก คำที่
กล่าวมี ใช้พยากรณ์ วัตถุประสงค์แห่งการสงครามครั้งนี้

ธรรมเนียมเวลานั้นแสดงว่าการสงครามบนบกนั้น ทวีปสัมปต์ส่วน
บุคคลของชาติอื่นเป็นสิ่งซึ่งก็ควรจะยกโทษเอาไม่ได้ ทำลายไม่ได้ หรือ
ถ้าจะยกโทษหรือทำลายก็จะต้องจ่ายเงินให้ตามราคาอันสมควร ส่วนการ
สงครามทางทะเลนั้นธรรมเนียมตรงกันข้าม คือ ทวีปสัมปต์ของชาติ
อื่นซึ่งพบในทะเลนั้น แม้จะเป็นสัมปต์ของบุคคลก็อาจะยกโทษเอาได้ ข้อที่
ธรรมเนียมทางบกและทางน้ำตรงกันข้ามเช่นนี้ เมื่อยังมีโทษครึกครองให้
ละเอียดยกหน้าเขินทพศวง แต่มีคำอธิบายว่าการทางบกและทางน้ำจะนำ
มาเทียบว่าผิดกันดังเช่นนั้นไม่ได้ เพราะในเวลาสงครามการค้าของ
ชาติที่ถูกย้ายยอมจะตก ๆ ชัก ๆ อยู่เสมอไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ ถ้า
จะพูดระวางชาติที่รบกันอยู่ใช้วิธีการค้าคงจะหยุดนิ่งทีเดียว อนึ่งกินแดน
ซึ่งข้าศึกยกเข้าไปเหยียบขย้านนั้น รถไฟทั้งหมดและถนนเกือบจะทั้งหมด
ยอมจะอยู่ในมือข้าศึก สำหรับการขนทหารขนลำเลียงและสัมภาระทั้งปวง
เช่นในเวลานั้นสินค้าระวางกรุงปารีสกับกรุงเบอร์ลินคงจะไม่มี หรือหาก
จะมีบ้างก็คงจะน้อยที่สุด การค้าขายระวางเมืองที่อยู่ในแดนรบนั้นถ้าจะ
เที่ยวไปมากขีเมืองฮอแลนด หรือเมืองอื่นที่เป็นกลางก็คงจะมีบ้างแต่
น้อยที่สุด ถ้าจะเทียบก็เสมอกับเรือค้าซึ่งเลิกตลอดพันเรือรบก็ตรูไปได้
ฉะนั้น อนึ่งในเมืองที่ถูกล้อม ข้าศึกคงจะไม่ปล่อยให้สินค้าเข้าไป
เป็นอันขาด ถ้าใครนำสินค้ามาก็คงจะห้ามหรือรับเอาไปใช้ ในการทัพ
รวมความว่าในแดนที่เป็นสนามรบ การค้าขายยอมจะหยุดทั้งหมด แม้สินค้า

เป็นสมัยที่ส่วนทวีปก็เช่นเดียวกัน เพราะว่าแต่ในแดนที่เป็นสนามรบ
 แม้ในที่อื่น ๆ อันเป็นเขตต์ของประเทศที่มีชาติกเขาไปเหยียบ การค้า
 ขยายทางบกก็คงจะติดขัดทั่ว ๆ ไป เหตุฉะนั้นจะกล่าวยืนยันว่าการรบทางบก
 ก็ควรต้องเคืองพสมัที่ส่วนบุคคล การรบทางเรือไม่ต้องเคืองพนั้นได้สู้
 ระบุหนัก ถ้าจะกล่าวให้ถูกต้องก็กล่าวช้อยกเว้นหลายข้อ อันที่จริง
 ข้อที่ผิดกันในทางบกและทางน้ำมีแต่เพียงว่าในทางบกสมัยที่ส่วนบุคคลรบ
 ไม่ได้ ทางน้ำรบได้เท่านั้น แต่ข้อที่ผิดกันก็ไม่ใช่สำคัญ ความสำคัญ
 อยู่ในข้อที่ตอนกำลังทัพพย แห่ง ชาติกควยวิชัยอง กนมให้ค้าขายแลกเปลี่ยน
 ได้กับชาติอื่น ๆ เท่านั้น การห้ามไม่ให้ค้าขายนี้ระทางบกก็ตาม
 ทางน้ำก็ตาม ย่อมเป็นที่เคืองครอนแก่ชาติกยิ่งกว่าการทำลายทัพพย
 สมัยที่ส่วนบุคคลเล็ก ๆ น้อย เพราะฉะนั้นการบีคทางค้าขายก็มีผล
 ไม่น้อยกว่าการบีคสินค้าทางเรือเลย ชาติบางชาติซึ่งมีการค้าขายทางบก
 มากนั้น ถ้าถูกบีคการค้าทางบกก็เคืองครอนมาก แต่ถาสินค้าในทะเล
 ถูกบีคไปหมดก็ไม่ใช่เคืองครอน
 เมื่อก่อนสงครามครั้งนี้ มีคนบางพวกเห็นว่าการบีคสินค้าของ
 บุคคลที่พยกลางทะเลนั้นควรเลิก บางพวกไม่เห็นควยและอธิบายถึงที่
 กล่าวมาแล้ว และซักกล่าวว่าการทำสงครามนั้นใช้ วิชเรียวแรงทำลาย
 ชีวิตคนและกระทำการทกทางที่จะกำรายชาติก การรบและการทำลาย
 สินค้าทางทะเลนั้นเป็นวธิษอนหนงของการสงคราม แต่เป็นวธิษนยว่าอ่อน
 เพราะเหตุว่าไม่ทำลายชีวิตมนุษย์ มิได้ทำร้ายร่างกายและความเป็นไทย
 แก่คน แต่เป็นวธิษขยคนซึ่งบางทกการรายนาใจชาติกไทยอย่างลกชง อนงยู่ที่

เห็นควรวัดกรวยหรือยกส้อมยักส่วนบุคคลในทะเลนั้น เห็นว่าควรวัดหรือ
 ทำลายเรือสินค้าซึ่งเพียรระวางผาทพเรือที่ลอมอ่าวหรือฝั่ง ถ้าเช่นนั้นก็
 เสมอภัยให้ภัยหรือทำลายเรือค้าขายผายศักรูทั้งหมด เพราะการลอม
 อ่าวและลอมฝั่งเวลานี้ มีไต้ลอมอยู่ไกล ๆ กองทัพเรือที่เป็นกอง
 ลอมอาจตั้งอยู่ห่างอ่าวที่ลอมนั้นหลาย ๆ ร้อยไมล์ มีเรือตระเวนศึก
 ที่ออกนอกระยะนี้ ๆ ทิวทะเลที่ไกลเคียง ถ้าเรือค้าขายผายศักรูเพียรระ
 วางผาทลอม แม้จะยังอยู่ห่างอ่าวอีกไกล ก็นับว่าเพียรระผาเสียแล้ว
 เมอเช่น เช่นนี้เรือค้าขายผายศักรู ซึ่งอยู่นอกเขตที่ลอมนั้นแทบจะ
 ไม่มี หรือถ้ามีก็ไม่ควรคองค้ำง ถ้าจะส่งเรือไปจับคงจะเสียค่าจับ
 มากกว่าราคาสินค้าที่จับได้

การสงครามในทะเลมีคำกล่าวเป็นคำที่ว่า ความยิ่งใหญ่ใน
 ทะเล คือความมีกำลังกว่าข้าศึกอย่างเฉียบขาดนั้น เป็นเครื่องข่มขู่กัน
 การค้าขายทางทะเลของชาติที่เป็นใหญ่นั้นอย่างที่สุด และเป็นเครื่อง
 จำเป็นแก่การทำลายการค้าขายของชาติให้เรี่ยวแรงถึงเป็นผลให้กำร้าย
 ใจศัตรูได้ การสงครามนั้นมีใช้คดทเขาเข้มแข็งกัน เป็นเรื่องที่ทำ
 ร้ายกันอย่างเรี่ยวแรงที่สุด นายพลเรือมหัน (๑) กล่าวว่ามีองใดถูก

(๑) นายพลเรือมหัน (Abmiral Mahan) ที่ออกนามในที่นี้เป็น
 นายพลเรือในกองทัพเรืออเมริกันผู้มชือเสียง เป็นผู้แต่งหนังสือแสดงเรื่อง
 อำนาจในทะเล อันเป็นหนังสือซึ่งผู้ศึกษาการรบทางเรือนับถือเป็นอันมาก

รยทวนการค้าขายอย่างรุนแรง เมืองนั้นย่อมได้รบความเดือดร้อนเขิน
 อับมาก การรยทวนการค้าขายนี้ แม้จะมีใช้ความมุ่งหมายข้อต้นแห่ง
 การสงครามก็จริง แต่เป็นวิถีการรบซำคักอย่างสำคัญ ถ้าสงครามยังไม่
 เลิกครายไค การรยทวนการค้าขายของซำคักก็คงยังไม่เลิกคราย
 นั้น แต่ถ้าผู้ใดคิดว่าระชมชี่ซำคัก ไคควยวิธรยทวนการค้าขายวิธเคียว
 ผู้คนคงจะคิดผิด และถ้าอธิบายว่าจะเอาชยวอินไคควยเปลืองเงินน้อย
 ก็ยังเป็นความเข้าใจผิดซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้เกิดภัยอย่างแรงที่เคียว

ในทันเราเห็นข้อสำคัญของความเขินใหญ่ในทะเลว่ามีผลไคหลาย
 ทาง ถ้าชาติที่ท่าสงครามไม่คิดระแย่งความเขินใหญ่ในทะเลมาถือไว้
 และไม่มิกองทัพเรือมีกำลังพอจะแย่งไค แต่คิดระชมชี่ซำคักควยวิธ
 ลอยท่าลายการค้าขายทางทะเลตามโอกาสที่จะทำได้ ไชร้ ถ้าพวกเขา
 พงศาวการเขินหลัก ก็น่าจะเห็นว่าไม่อาจทำสำเร็จไค เพราะทัพเรือของ
 คนมีกำลังน้อยกว่าซำคัก ถ้าออกทะเลกว้างข้อยนกกก็ระแพภัยตนเอง
 ส่วนการค้าขายทางทะเลของชาติที่ทัพเรืออ่อนนั้น คงจะสูญหายไป
 เสียแต่เมื่อเริ่มสงครามนั้นแล้ว ถึงจะลอบทำรายการค้าขายของซำคัก
 ไคยากก็คงยังน้อยกว่าการค้าขายของตนเองที่เสียไป นายพลเรือมหัน
 กล่าววว่า เมื่อคราวอังกฤษรบกับฝรั่งเศสครั้งจลาจล และเมื่อครั้ง
 ฝรั่งเศสเป็นอธิราชยนั้น อังกฤษเสียการค้าขายเพราะซำคักเพียงร้อย
 ละ ๒ ครั้ง แต่ขยเรือศัทรุและสินค้าไคพอด่วงราคากันไคย่าง ระวัง
 สงครามครั้งนั้นการค้าขายทางทะเลของอังกฤษจำเวญุขนเท่าตัว การ
 ค้าขายทางทะเลของฝรั่งเศสขยเป็นไป การค้าขายทางทะเลของชาติ

ที่ท่าสงครามนั้น มีช่องอันตราย มากและน้อยตามส่วนความเข็นใหญ่
 ในทะเลของกองทัพเรือแห่งชาติซึ่งเป็นเจ้าของการค้าขายนั้น เมื่อกอง
 ยอเมริกาขอกองทัพเรือเพื่อความเป็นอิสระนั้น ทหารเรืออังกฤษเป็นใหญ่
 ในทะเลก็จริง แต่ทหารเรืออเมริกาเพียงความเข็นใหญ่นั้นอย่างเร็วแรง
 การค้าขายทางทะเลของอังกฤษจึงถูกรบกวนมาก จนถึงเรือค้าขายซึ่ง
 เกิรมาทางตะวันออกต้องเสียค่าประกันถึงร้อยละ ๓๕ ก็นั้น ส่วนคราว
 วนะไปเลียนนั้นต้องเสียไม่ถึงครึ่งจำนวนนั้น

ข้อความที่กล่าวมานั้นแสดงโดยมีพงศาวดารเป็นที่อ้าง ว่าชาติสอง
 ชาติซึ่งทำสงครามกันในทะเลนั้น ชาติไหนแย่งได้ซึ่งความเข็นใหญ่
 ในทะเล และรักษาความเข็นใหญ่ นั้นไว้ได้ โดยกวดขัน ชาตินั้น
 ย่อมทำความเข็นใหญ่ให้แก่การค้าขายทางทะเลของชาติที่เป็นศัตรู ฝ่าย
 การค้าขายของผู้เข็นใหญ่ในทะเลนั้น แม้จะเป็นอันตรายบ้างเป็นครั้ง
 เป็นคราว ก็ไม่ถึงแก่ความล้มเหลวเป็นเหตุถ่วงความแพ้ชนะกันได้
 เมื่อสิ้นสงครามแล้วการค้าขายของชาติที่เข็นใหญ่ในทะเลกลับจะยิ่ง
 จำเวญชนกว่าแต่ก่อนเสียอีก

คำสั่งสอนของพงศาวดาร มนุษย์คงที่กล่าวมาแต่วัน แต่เรามี
 จะฟังคำสั่งสอนของพงศาวดารอยู่อย่างเดียวก็น่าไม่ได้ เพราะเหตุการรบทาง
 เรือในเวลานี้ใช้วิธีผิดกษัตริย์ที่เคยมีในพงศาวดารเข็นอันมาก วิธีรบก็
 โอกาสที่จะทำอันตรายแก่กันก็ ธารุ่อกก็ ขั้สัณญูญูวระวางชาติก็
 บัอมผิดกันไปหมด จำต้องเอาความเปลี่ยนแปลง ๆ มาประกอบคำวิคัย
 การกล่าวผิดจึงจะก่อข้น้อยลง

ขอตันวิทแท่งเรือไปรเวต คือเรือซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวบุคคล ให้
 เป็นเรือรบและใช้ไปเที่ยวระรานทำลายเรือค้าขายของข้าศึก เรียกว่า
 เรือไปรเวตเคียนั้น เลิกมาช้านานแล้ว เรือไปรเวตเคียนั้นแต่ก่อนเป็น
 เครื่องมือสำคัญ ของชาติที่มกพ เรือกำลังน้อย อาจใช้เรือไปรเวตเคียนั้น
 เทียบได้ตลอดการทำร้ายการค้าขายของข้าศึกได้มาก ครั้นใน ค.ศ. ๑๘๕๖
 ชาติต่าง ๆ ได้ตกลงกันในหนังสือสัญญาทำที่กรุงปารีส เลิกการใช้เรือ
 ไปรเวตเคียนั้น มีชาติใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมลงชื่อข้าง คืออเมริกา
 และสเปน แต่เมื่ออเมริกาและสเปนทำสงครามกันใน ค.ศ. ๑๘๙๘
 ก็หาได้ใช้เรือไปรเวตเคียนั้นไม่ เพราะฉะนั้นเรือไปรเวตเคียนั้นอย่างเก่านี้
 ว่าเป็นอันสิ้นไป แต่การที่เรือค้าขายให้เป็นเรือรบขึ้นในเวลาสงคราม
 นั้น เป็นรูปการที่เกกชนใหม่ มีปัญหาว่าเรือค้าขายที่กำลังเดินทางอยู่นั้น
 จะทำให้เป็นเรือรบขึ้นกลางทางได้หรือไม่ ปัญหาข้อนี้สมาคมที่กรุงเฮก
 เมื่อประชุมครั้งที่ ๒ (ค.ศ. ๑๘๐๗) ทั้งข้อสัญญาล้อมไว้มีความดังนี้
 (๑) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบนั้น จะมีอำนาจและหน้าที่
 อย่างเรือรบได้ต่อเมื่อเรอนั้นอยู่ในบังคับบัญชาโดยตรง และอยู่ในความ
 รับผิดชอบของชาติซึ่งเป็นเจ้าของธงในเรือนั้น
 (๒) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบ ต้องมีแท่ง เครื่องหมาย
 เรือรบแห่งชาติของตน
 (๓) นายเรือ ต้องเป็นข้าราชการ และได้รับตั้งแต่ง ตามระเบียบ
 ทั้งต้องมีชื่ออยู่ในทำเนียบนายทหารในกองทัพเรือ
 (๔) คนในเรือต้องอยู่ในวินัยทหาร

(๕) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบต้องปฏิบัติตามวินัย และ
ธรรมเนียมการสงครามทุกประการ

(๖) ชาติที่ทำความดีแปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบ ต้อง
ประกาศในบัญชีเรือรบไทยเร็ว

ความ ๖ ข้อนชาติที่มีทัพเรือใหญ่โตลงชื่อเป็นสัญญาทุกชาติ
สัญญานี้ให้โอกาสให้แปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบออกทำร้ายชาติใด
แต่เมื่อชาติกยงไม่ทรูทวงจริง แต่เมื่อใดทำร้ายใดตรงหนึ่งแล้วจะทำ
ครั้งที่สองอีกนั้นเห็นจะยากนัก เรือซึ่งนั้นเมื่อยังเป็นเรือค้าขายอยู่ที่อา
ริยธานและเครื่องกำเป็นต่าง ๆ ใด ในอ่าวที่เขนเมืองกลาง ครั้นใดของ
ที่ทำการแลวกกลายเป็นเรือรบออกทำร้ายการค้าขายของชาติใด แต่
เมื่อทำเช่นนั้นแล้วจะกลับไปอ่าวเดิม โดยหวังจะทำกาเช่นนั้นซ้ำอีกครั้ง
หนึ่งก็ไม่ได้ เพราะจะแปลงตัวเป็นเรือรบวนั้น เป็นเรือค้าขายพ่วงนั้นแล้ว
กลับไปเป็นเรือรบนั้น ไม่ได้

ตัวอย่างการแปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบในเวลาเที่ยวทางนั้น มีเมื่อ
ครั้งรัสเซียช่วยกับญี่ปุ่น เรือที่แปลงนั้น ๒ ลำชื่อ "บีเคอร์สเบิร์ก" ลำ ๓
"สโมเดินชก" ลำ ๓ เป็นขบวนหาชนไปถึงสมาคมกรุงเฮก สมาคม
กรุงเฮกหาว่าอภัยที่ความเห็นให้เป็นที่พอใจทั่วไปไม่ได้ จึงลงอาวรณ์
กดาไว้ว่า "ชาติที่ทำความดีไม่ได้ตกลงกันไว้ว่า การแปลงเรือ
ค้าขายเป็นเรือรบนั้นจะอนุญาตให้แปลงในเวลาเที่ยวทางได้หรือไม่ เหตุ
ฉะนั้นจึงตกลงความเข้าใจกันว่า ขบวนการที่จะแปลงนั้นให้อยู่นอก
เขตที่สัญญานี้ และไม่เกี่ยวข้องกับข้อความซึ่งบัญญัติต่อไป"

ความที่กล่าวข้างบนนี้แสดงว่า การเลิกเรือไปรเวเดียนั้น ถึงจะมีเรือชนิดอื่นมาแทนก็ยังเป็นประโยชน์แก่ชาติชงกองทัพเรือเป็นใหญ่อยู่ในทะเลในเวลาสงคราม

ข้อ ๒ ความเปลี่ยนอีกอย่างหนึ่งซึ่งทำให้รูปการในเวลาอันผิดไปจากรูปการในพงศาวดาร คือเรือแล่นใบ เคียวนเกอยจะไม่มี เป็นเหตุให้การทำลายและการรักษาการค้าขายในทะเลเปลี่ยนไปอีกอย่างหนึ่ง คือในเวลาเมื่อยังใช้เรือใบอยู่นั้น เรือทั้งหลายต้องแล่นตามทางลม ต้องลกละยวและกระຈักกระຈายกันไปในทะเลกว้าง เรือรบของชาติที่ทัพเรืออื่นนั้น เมื่อแล่นหาเรือค้าขายของชาติใดในทะเลกว้างก็พบได้ทั่ว ๆ ไป และทั้งเมื่อแล่นอยู่ในที่กว้างก็หลบหลีกเรือรบวิธีใดข้อยกว่า ส่วนในเวลาเรือใช้จักรไคตรงไปตรงมาเสมอเหมือนว่าเป็นเส้นตรง ถ้าเรือลำใดไคตรงนอกเส้นนั้นก็แทบจะไม่พบประเรืออื่นเลยก็เคย เพราะฉะนั้นเรือรบของ กองทัพฝ่ายอื่นถ้าจะทำร้ายศัตรูต้องไปคอยอยู่ในทางที่ศัตรูไคตรงไปข้างศัตรูมากกว่ารักษาทางเหล่านั้น ไคควย วิ อี บริเวณและบริเวณเรือรบคมเรือค้าขายที่ไคตรงเป็นหมู่ เป็นเหล่ากันเป็นต้น ในการสงครามคราวนั้นเรือรบเยอรมันที่ไคตรงบนหลังน้ำ เช่นเรือเฮมเคนเป็นต้น เคยไคตรงไคเรื่ออยู่ในทะเลก็ไคทำลายเรือค้าขายของชาติอื่นไคมากแล้ว แต่ไคจะเทียบส่วนกับจำนวนเรือที่ไคอยู่ในทะเลเหล่านั้นก็ยังไม่ช้อย

ข้อ ๓ ในเวลานั้นเรือใช้ถ่าน เมื่อออกไคทำร้ายเรือค้าขายศัตรูจะไปไกลเกินกำหนดถ่านที่ม ในเรือไม่ได้ เมื่อยังใช้เรือใบอยู่นั้นไม่ต้องมีขกคนขอน เรือรบของชาติที่ทัพเรืออื่นออกไคทะเลเพื่อทำลายเรือ

คำขายของข้าศึกนั้น ต้องกำหนดว่าต้องมีถ่านเหลือพอที่จะเคียวกลบเข้า
 อ่าวของคนเขมรหรือ จะไปไกลจนถ่านเหลือไม่พอหน้ข้าศึกกลบเข้าบ้าน
 นั้นไม่ได้ วิถีที่มีเรือถ่านตามไปส่งเรือรบกลางทะเลนั้น ก็เป็นวิถีที่ใช้
 ได้บ้าง แต่ประกอบด้วยภัย เพราะถ้าข้าศึกมาพบเวลาที่กำลังขนถ่าน
 ถ้ายล้ากันอยู่ ก็อาจทำร้ายได้จนตกทั้งเรือรบทั้งเรือถ่าน จะเอาตัวรอด
 นั้นยาก อนึ่งเรือที่บรรทุกถ่านไปส่งเรือรบนั้น อาจถูกขยักกลางทางก็ยิ่งได้
 และถ้าเป็นเช่นนั้น เรือรบที่หนักให้ไปคอยรับถ่าน ไปคอยไม่พบเรือถ่าน
 ก็อาจเพลิงงพลั่วด้วยประการต่าง ๆ การส่งถ่านกันกลางทะเลเช่น
 กล่าวนั้น อาจสำเร็จครึ่งหนึ่งก็ ไคสองครึ่งก็ ไคสามครึ่งหรือสี่ครึ่งก็ยิ่งได้
 แต่คงจะเกิดเหตุถึงล้มจมครึ่งหนึ่งเป็นแน่ เพราะข้าศึกมากกว่าและมี
 กำลังกว่า คงจะตามกันทันกันได้

ข้อ ๔ เรือรบในเวลาถ่านพบบเรือค้าขายฝ่ายอริ จะรีบส่งไปให้ศาล
 ตกสินหรือจะทำลายให้ล้มจมเสียก็ยากกว่าแต่ก่อน ถ้าจับได้และสั่งให้ไป
 เข้าอ่าวฝ่ายคนเพื่อส่งศาล ก็จะต้องแย่งกำลังในเรือรบให้คุมไป หรือ
 มีฉนวนเรือรบต้องแล่นคุมไปจนถึงอ่าว เมื่อทัพเรือข้าศึกมีกำลังกว่าก็
 อาจพบบันกลางทาง ฝ่ายอ่อนกำลังอาจถูกทำลายหรืออาจถูกขยักอีกชั้น
 หนึ่ง การแย่งกำลังคือนายทหารและพลทหาร ให้ไปคุมเรือที่จับได้นั้น
 ในเวลานั้นไม่ยากดังแต่ก่อน เพราะเรือรบเคียววนต้องใช้คนที่ฝึกหัดสำหรับ
 การในเรือั้นแต่ละอย่าง ๆ โดยเฉพาะ ไม่มีที่ในลำเรือสำหรับบรรทุก
 คนไปเพื่อการรบที่จะเกิดมีมาในทะเล ถ้าแย่งคนไปคุมเรือที่จับได้
 ก็ระชาคนประจำการในเรือรบ เหตุฉนวนถ้าจับเรือข้าศึกได้ก็มักจะต้อง

ทำลายลำเรือและสินค้าเสีย เรือและสินค้าซึ่งดำงยไปถึงอ่าวไค้จะเขียน
 ประโยชน์นั้นก็ไม่เป็นประโยชน์ และเมื่อจะทำลายลำเรือนั้น อรรถนิยาม
 ก่อนสงครามคราวนี้ เป็นไปในทางที่เรือรบต้องรบคนในเรือที่จะทำลายนั้น
 ชนเรือรบไปด้วย เรือรบจะกองทัพในลำเรือให้คนอยู่มากขึ้น และทำ
 อาหารให้กินมากขึ้น ถ้าเรือที่ทำลายเสียนั้นเป็นเรือที่มคนโดยสาวทั้งหญิง
 และชายการที่รบคนชนเรือรบก็ยิ่งลำบาก ถ้าแล่นไปพบเรือรบของรบทั้ง
 คนแน่น ๆ ก็ยิ่งลำบากมากขึ้น ปัญหาของเรือเอมเคนแก้ด้วยวิธีของเรือ
 ที่เป็นสมบัตของข้าศึกให้จมเสียบ้างปล่อยไปบ้าง แล้วอนุญาตให้เรือที่
 ปล่อยไปนั้นรบคนในเรือที่จมไปส่งชนบก วิธีที่เรือเอมเคนทำนั้นเป็นวิธี
 แต่ทำได้จำเพาะในเวลาข้าศึกยังไม่ใกล้ส่งเรือเร็วมาได้ ยังไม่ควรนับว่า
 เป็นแน่ที่จะทำได้ทุกลำเรือรบ

การรบครั้งนั้นเรือแล่นไค้เข้าเต็มเข้ามาอีกชนิดหนึ่ง เรือคานาตา
 พบเรือค้าขายของข้าศึก จะแบ่งคนให้คุ้มไปส่งอ่าว คนก็ไม่พอ จะแล่น
 ตามคุ้มไปไค้ก็แล่นไม่ทัน จะแล่นหลังน้ำก็แล่นทันข้างไม่ทันข้าง
 และประกอบด้วยอันตราย จะรบคนในเรือค้าขายไปเป็นทะเลยกก็รบไม่ได้
 เพราะเรือเล็ก ยังมีทางเหลืออยู่อีกแต่เพียงสองทาง คือปล่อยเรือ
 ค้าขายนั้นไป โดยสวัสดิภาพ หรือทำลายเสียทั้งเรือและชีวิตคนในเรือนั้น
 ข้อที่ว่าทำอย่างไรจะถูกนั้นเป็นปัญหาใหญ่ ไค้ในเวลา

การทำลายเรือค้าขายด้วยคอรบี ไค้ หรือขันทมิไปในเรือคอรบี ไค้
 นั้นเป็นวิธีที่คิดใหม่ แต่เรือคอรบี ไค้ซึ่งแล่นขนหลังน้ำนั้น ไม่ปรากฏ
 ว่าเป็นเครื่องมอซึ่งฝ่ายที่มิกำลังอ่อน ใช้รบกวนการค้าขายของฝ่ายที่

เป็นใหญ่ในทะเลใต้ก็น้อย ส่วนเรือแล่นไต้หน้าปรากฏในสงคราม
 ทรานว่าเป็นเครื่องมอทำลายการค้าขายของศัตรูไต้ไม่น้อย แต่ทำได้
 จำเพาะในแดนที่ไม่สู้กว้าง ข้าศึกหารู้ตัวว่าตรงไหนเป็นแดนภัย และ
 หารู้การข้อมกันไต้พิเศษ การข้อมกันพิเศษนั้นใช้ว่าจะคุ้มอันตราย
 ไต้ทเคียวกัหาไม่ แต่ต้องกล่าวว่าจะคุ้มไต้มาก อนึ่งเรือท้านั้นปรากฏ
 ว่าลุ่มมไปเองมากเหมือนกัน รวมความว่าความเปลี่ยนแปลงทั้งปวง
 รวมทั้งคอร์รัปโตและเรือแล่นไต้หน้า ยังไม่ปรากฏว่าเป็นเหตุให้ชาติที่พิ
 เรอมกำลังอ่อนทำร้าย การค้าขายของชาติที่เป็นใหญ่ในทะเลใต้ร้ายแรง
 ถึงแก่ระดังความแพ้วความชนะกันไต้ การค้าขายในทะเลของชาติที่
 ทำสงครามจะทรงอยู่ไต้ก็เพราะมีกองทัพเรือมีกำลังกว่าข้าศึก มีอำนาจ
 ในทะเล ถ้าไม่เช่นนั้นก็คงจะสลายไป

โรงเรียนโสตศึกษาพิเศษนครราชสีมา
ถนนราชบุรินทร์ เขตเทศบาลนคร

๒๐ / ๓ / ๒๕๖